Management populací zvěře –

kvalita populací (plánování II)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Státním rozpočtem ČR InoBio – CZ.1.07/2.2.00/28.0018

Výkon práva myslivosti

Součástí je

- stabilizace*** početnosti populací v závislosti na únosnosti prostředí = minimálně regulace přírůstku

- udržování přirozené věkové a sociální struktury populace

a) poměr pohlaví

b) dynamika populace = přírůstek (KOP)

c) věkové rozložení populace = věkové třídy samčí zvěře, podíl dospělé a mladé zvěře

- zásahy s cílem zvyšování kvality populací (viz znění zákona č. 449/2001 Sb. – „chov zvěře = odborné zásahy….“

Chov zvěře = odborné zásahy sledující určité vymezené biologické cíle, zachování rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím, udržování přírodní kvality genofondu zvěře, cílené zvyšování chovné kvality zvěře a úprava stavů zvěře na optimální stav.

Cíl chovu zvěře

- Početnost
- Struktura
- Výživný a zdravotní stav
- Genetická kvalita (variabilita)

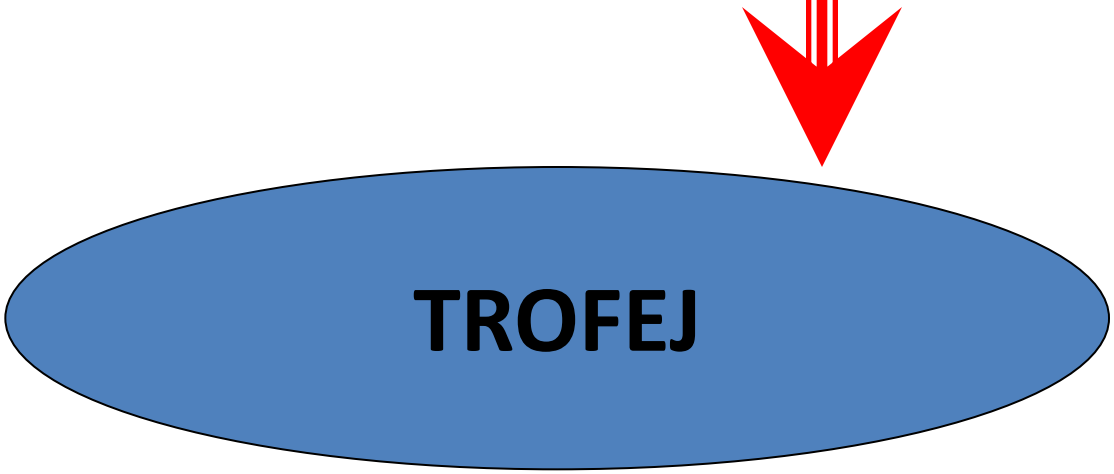

Cesty ke zkvalitňování populací zvěře

Pozitivní výběr - důsledně **šetřit** všechny kvalitní kusy a vytvářet jim **ideální podmínky**

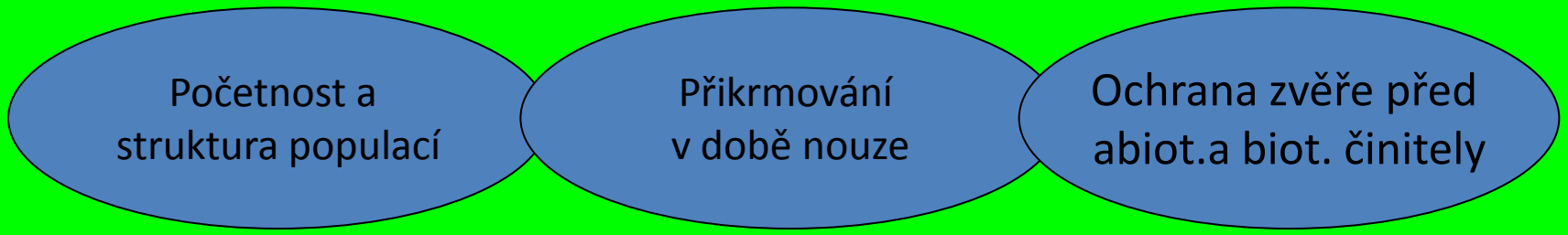

Negativní výběr – důsledně odstraňovat všechny chovatelsky nežádoucí kusy (nekvalitní“, nemocné, poraněné, slabé, pozdě kladené, přestárlé…)

Negativní výběr = průběrný odstřel

= **nejdůležitější a <u>nevratný</u> chovatelský zásah** do populace (stavu) určitého druhu zvěře

- odstranění chovatelsky nevhodných jedinců ⇒ účelem je zlepšení, zkvalitnění stavu populace zvěře - toho lze dosáhnout pouze **<u>komplexem opatření péče o zvěř.</u>**

<u>Průběrný odlov je jedním z nich</u>

Vyhl. 553/2004, §4, odst. 3

(3) V rámci schváleného plánu myslivecké hospodaření se plánuje pro úpravu početních stavů zvěře lov takových jedinců samčího a samičího pohlaví daného druhu zvěře, **jejichž odstranění z populace povede** k udržování

Chov zvěře = odborné zásahy sledující určité vymezené biologické cíle, zachování rovnováhy mezi stavy spárkaté zvěře a prostředím, udržování přírodní kvality genofondu zvěře, cílené zvyšování chovné kvality zvěře a úprava stavů zvěře na optimální stav.

Kriteria pro posouzení vhodnosti pro chov (chovnost x průběrnost)

Ukazatele průměrnosti a nadprůměrnosti – tzv. průběrnosti a chovnosti jedince

- hmotnost jedince
- zdravotní stav
- druhotné pohl. znaky – trofej
- životní projevy

- **KONDICE A KONSTITUCE JEDINCE**

- sledování vždy **v závislosti na věku zvěře**

(věková třída) a příp. **sociálním postavení** ve skupině

Chovnost a průběrnost jedince

♂

znaky - věk, hmotnost, kvalita a kvantita trofeje, datum lovu, zdravotní stav

♀

věk, hmotnost, datum lovu, počet, kondice a konstituce mláďat, zdravotní stav, datum kladení mláďat, projevy chování

Proč je požadována struktura populace (podíl mladé a dospělé zvěře, věkové třídy samců) ???

Viz minulá přednáška

VĚKOVÁ SKLADBA SPÁRKATÉ ZVĚŘE - % ZASTOUPENÍ VĚKOVÝCH TŘÍD U DOSPĚLÝCH SAMCŮ

Druh spárkaté zvěře	Věková třída			Zastoupení (%)
	I.	II.	III.	
	věkový interval (roky)			
daněk skvrnitý	1 - 3			31
		4 - 6		26
			7+	43
jelen evropský	1 - 4			44
		5 - 8		37
			9+	19
jelenec běloocasý	1 - 3			40
		4 - 6		37
			7+	23
kamzík horský	1 - 3			50
		4 - 7		20
			8+	30
muflon	1 - 3			37
		4 - 6		37
			7+	26
prase divoké	1 - 2 (lončák)			28
		3 - 4		46
			5+	26
sika Dybovského	1 - 4			44
		5 - 8		37
			9+	19
sika japonský	1 - 4			44
		5 - 8		37
			9+	19
srnec obecný	10 měs. - 2			41
		3 - 4		24
			5+	35

Věkové rozložení a plánované zásahy

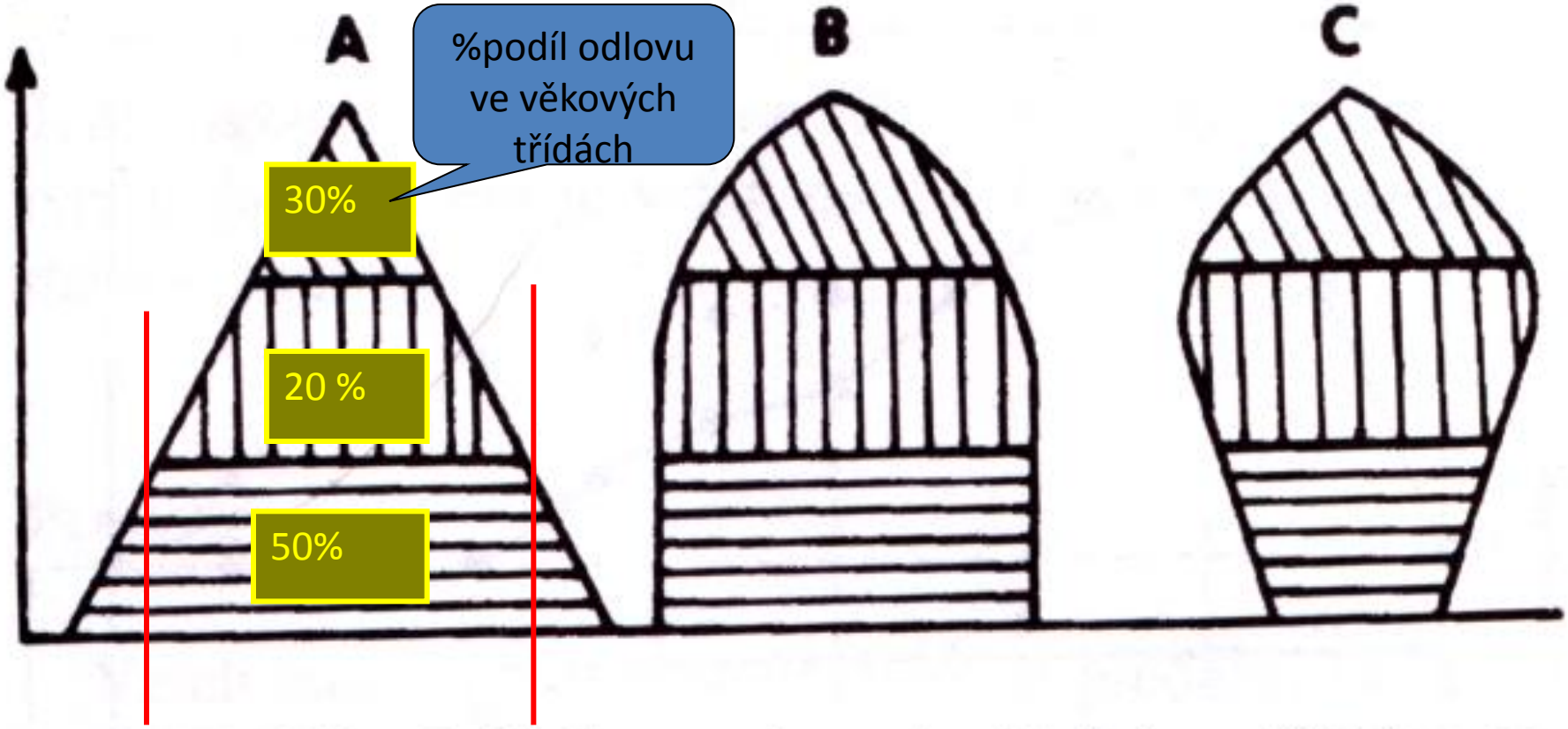

Obr. 477 Věková skladba populace: A – ideální rozvíjející se populace, B – stabilizovaná populace, C – populace ohrožená (podle Oduma)

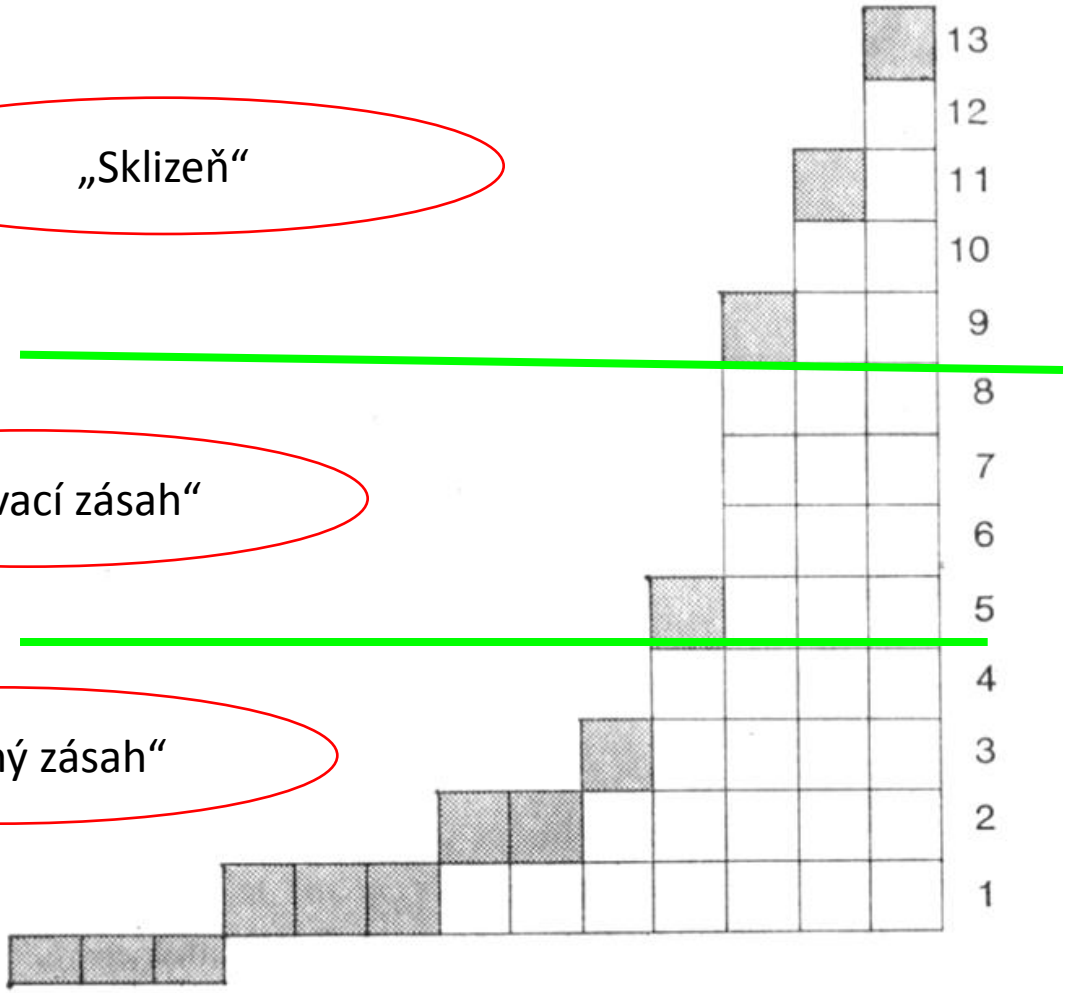

57. Věková pyramida jelení zvěře (šedě značena úprava věkových tříd odstřelem).

Kvantifikace znaků chovné hodnoty

Nástroj umožňující sledování **vývoje chovné hodnoty** populace v časové řadě = kontrolní mechanismus správnosti, smysluplnosti a účelnosti vynaložených nákladů na chov zvěře

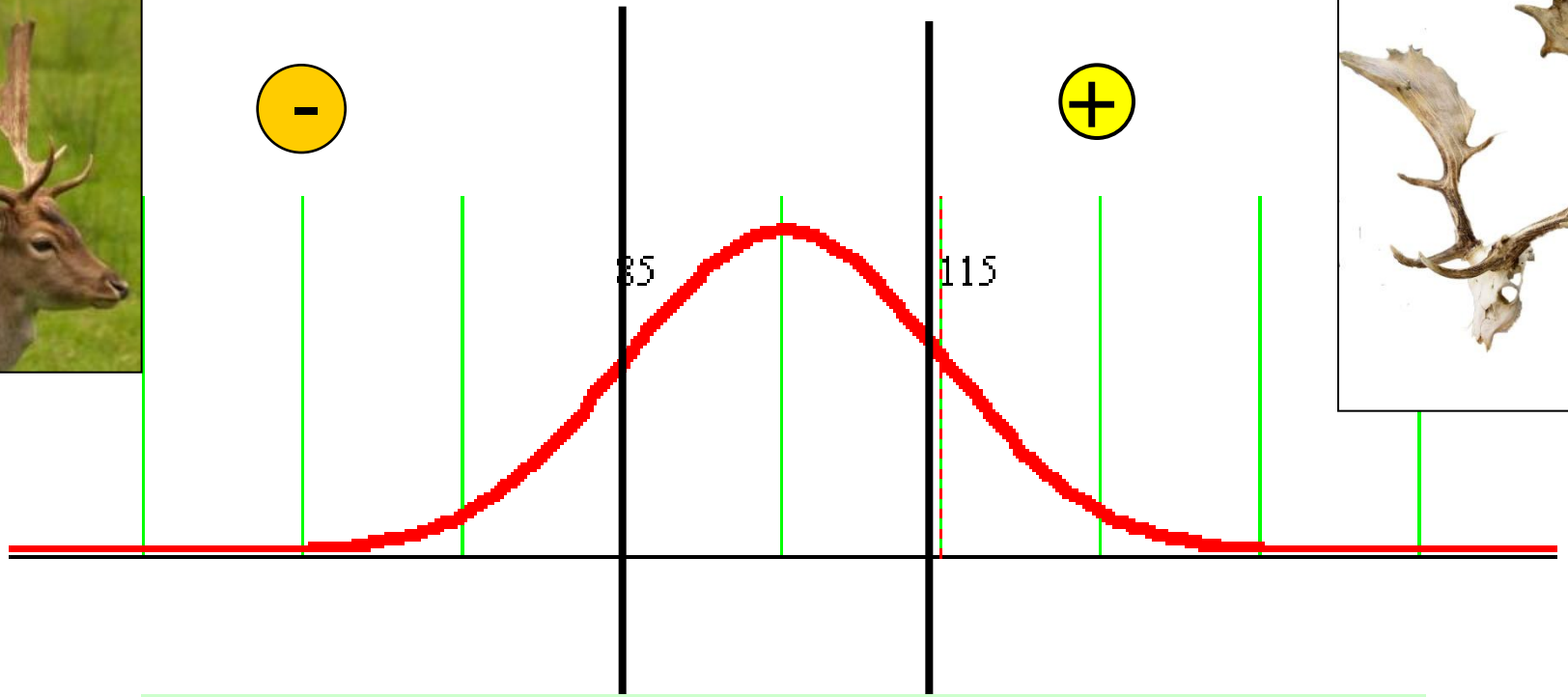

Hlavní výběr se však stejně musí provádět ve zbytku chovu a tam je pak jedno,co odstraníme !

10 : 80 : 10

Podmínka: úplná, dlouhodobá a nezkreslená evidence !!!

Poruchy, odchylky v porožení

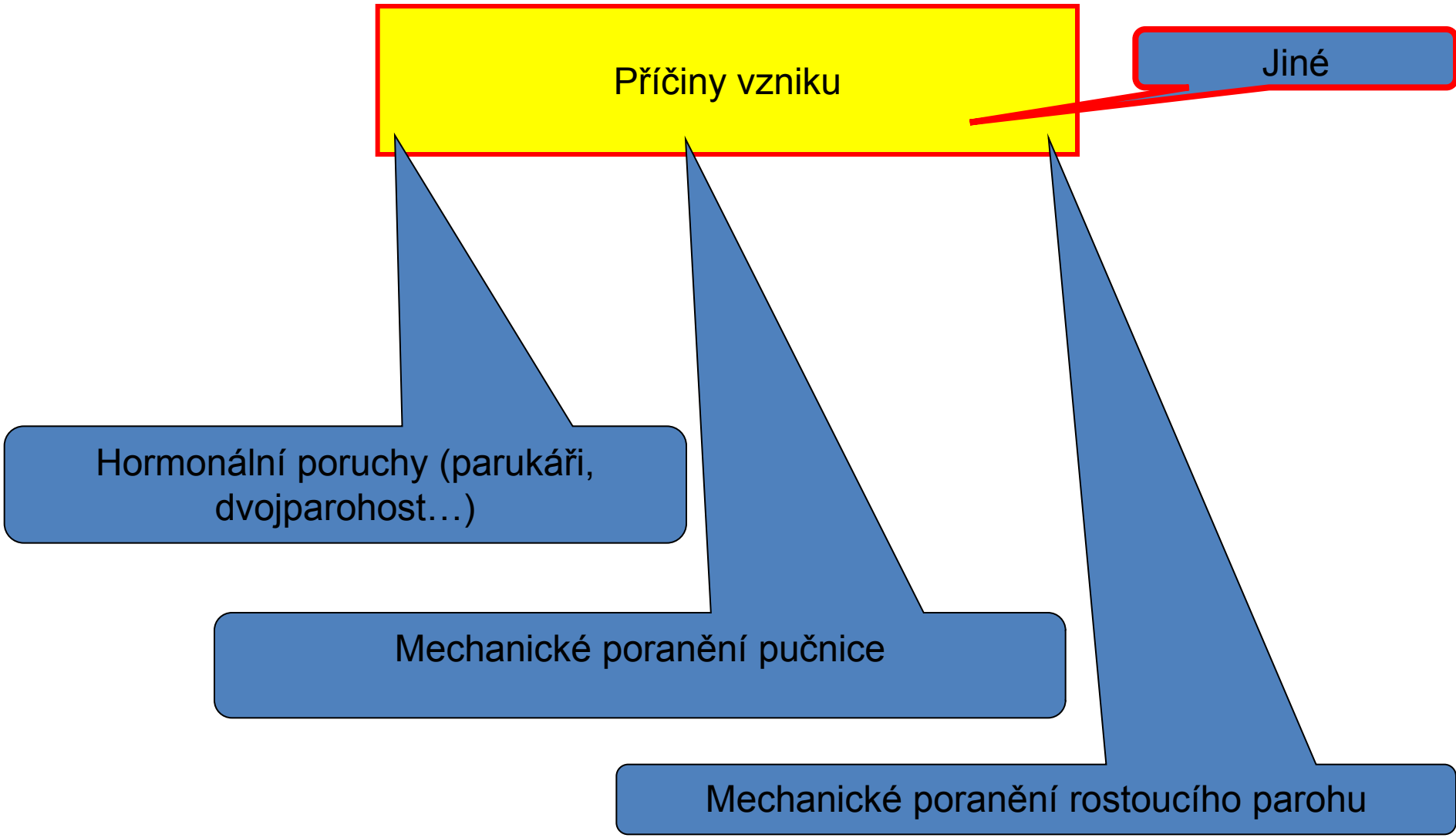

Kritéria chovnosti srnčat a srn
Rozhodnutí č. j. ŽP 754/94-209 ze dne 9.5.1994

Oblast	Měsíc ulovení Věk kusu	Délka čelisti mm	Hmotnost čelisti g	Hmotnost kusu kg
II. VII.	IX. - X.	135	18	8
	XI. - XII.	140	20	9
	1 rok	150	26	12
	+ 2 roky	155	30	15
I. III. VI.	IX. - X.	135	20	9
	XI. - XII.	140	22	10
	1 rok	153	28	13
	2 roky	158	33	15
	3 - 4 roky	158	33	15
	+ 5 let	158	33	15
IV. V.	IX. - X.	135	20	9
	XI. - XII.	140	22	10
	1 rok	155	30	14
	2 roky	160	35	16
	+ 3 roky	160	35	16

Stanovení chovné hodnoty daňků

- Věk x bodová hodnota

(výsledek konstituce a kondice jedince)

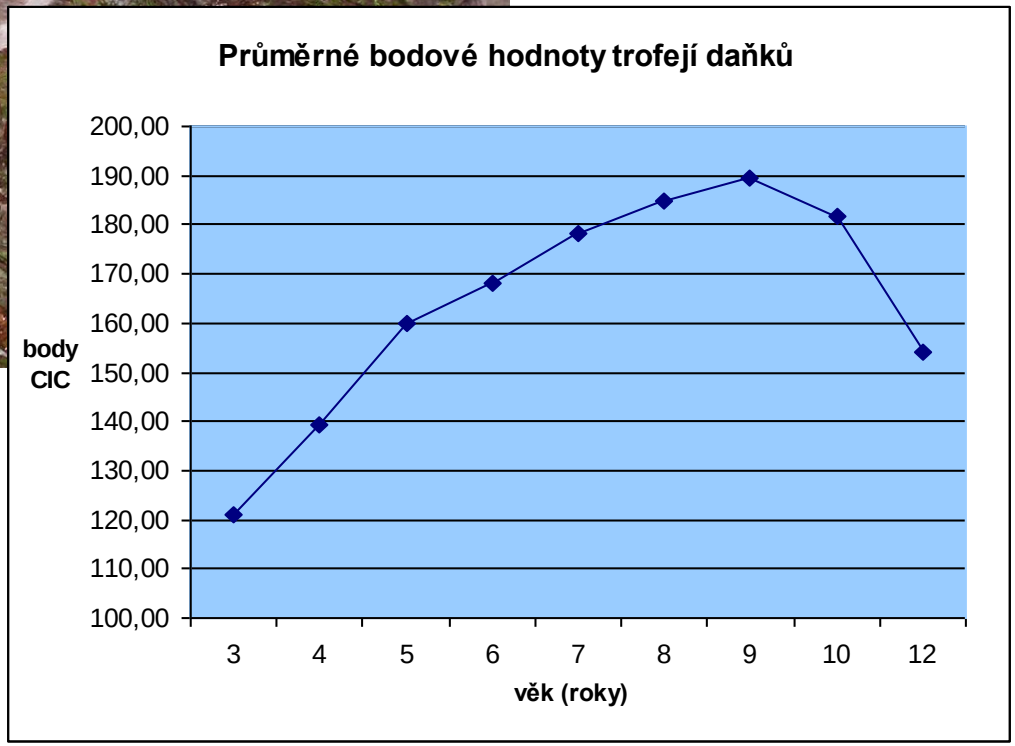

Stanovení chovnosti daněl

Hmotnosti ulovených daněl [kg]										
věk (roky)	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
průměrná hmotnost	25,7	28,7	30,1	31,2	30,9	30,0	29,2	28,0	29,0	29,0
rozpětí	15 -34	20 - 34	23-36	24-35	21-35	27-32	20-34	28	23-32	29
n	85	33	40	13	12	4	5	1	3	1

Hmotnost daněl ulovench během roku [kg]							
věk (roky)	měsíc ulovení						
	7	8	9	10	11	12	1
2	23,6	24,1	25,3	26,6	27,9	25,3	32,0
3	×	30,0	29,7	27,8	29,3	28,4	×
4	×	30,5	29,9	29,3	31,6	28,8	31,5
5	×	×	32,5	30,5	30,4	32,0	34,0
6	×	×	32,0	×	32,3	30,7	×
7	×	×	×	29,3	32,0	30,0	×
8	×	×	×	×	30,0	33,0	×

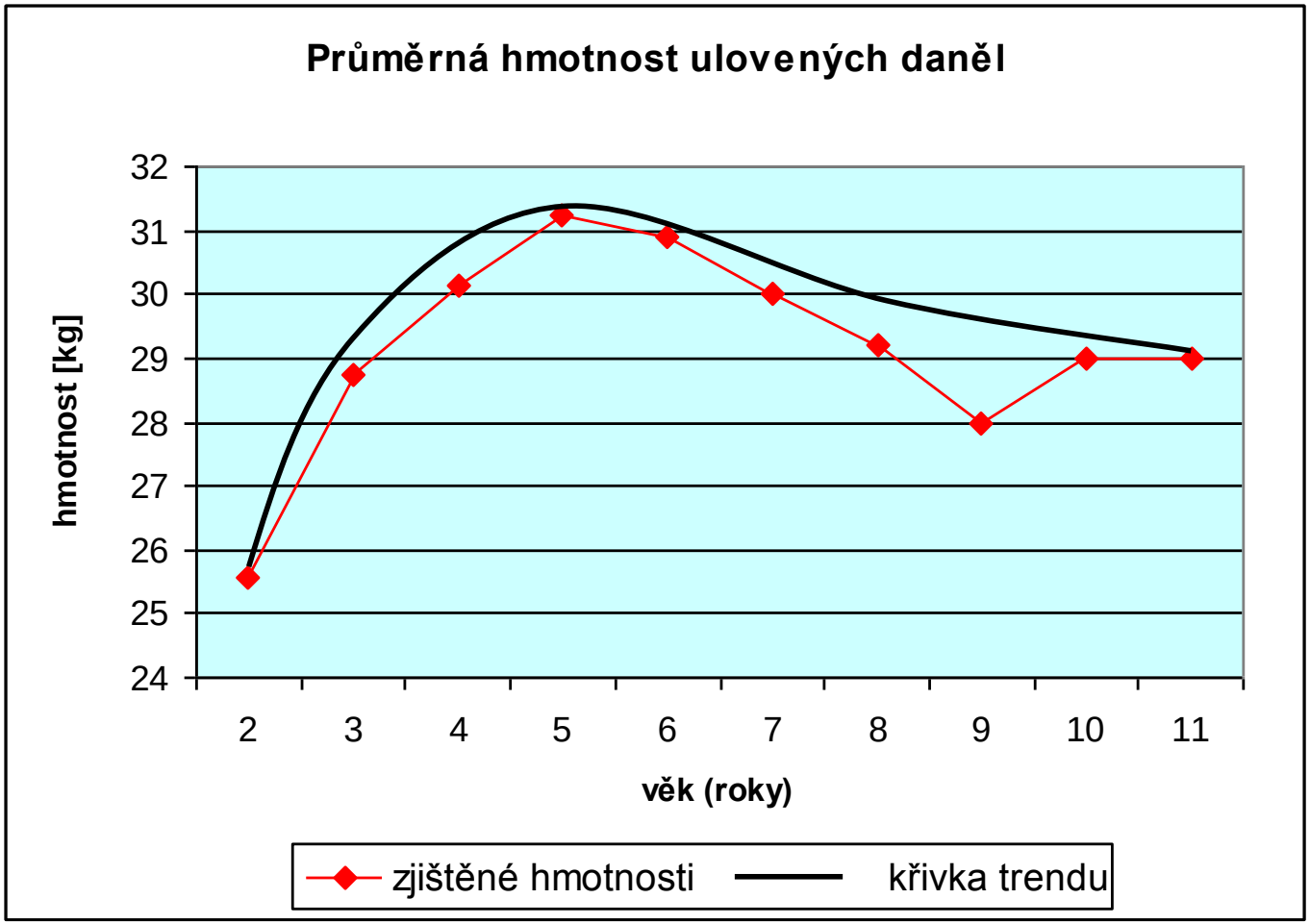
Průměrná hmotnost ulovených daněl
hmotnost [kg]
32
31
30
29
28
27
26
25
24
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
věk (roky)
zjištěné hmotnosti
křivka trendu

Stanovení chovnosti daňčat

Hmotnosti ulovených daňčat [kg]							
měsíc uloveni	9	10	11	12	1	2	3
průměrná hmotnost	15,8	17,3	18,6	19,5	19,1	19,2	18,0
rozpětí	11-19	10-22	10-28	13-30	13-24	15-23	10-24
n	17	30	99	120	17	5	18

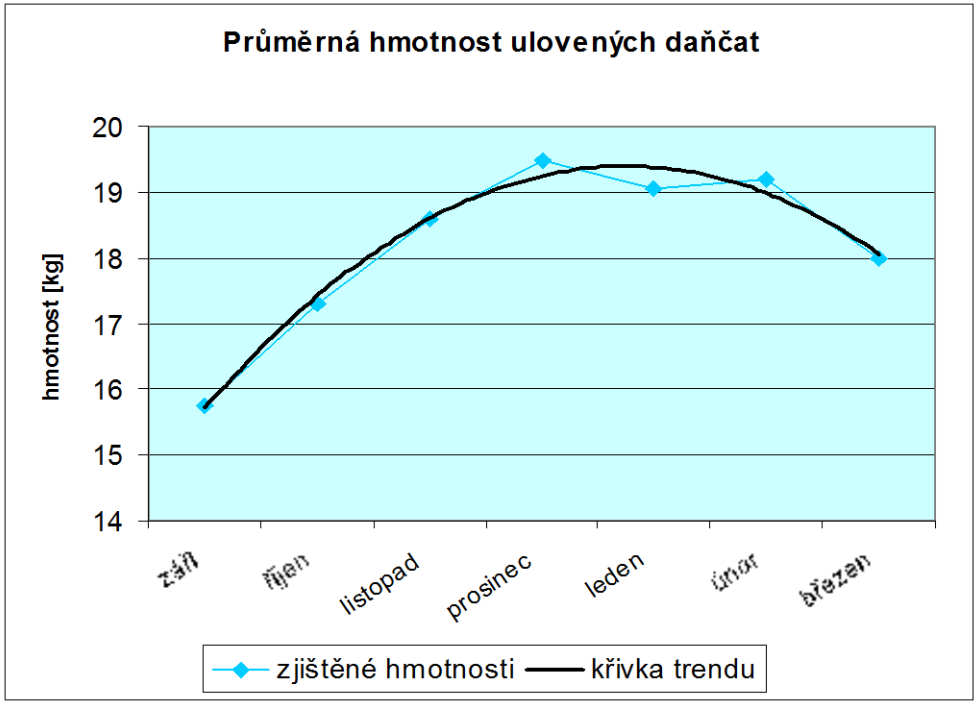

Délka mandibuly jako projev konstituce jedince

Délka spodní čelisti (*mandibuly*) daněl a daňčat [mm]							
věk(roky)	0,5	1,5	2,5	3,5	4,5	5,5	6,5
$\overline{x}$	156,2	184,8	189,8	195,4	202,9	202,7	213,6
rozpětí	145,0 - 180,3	176,9 - 195,2	181,7 - 198,8	192,0 - 198,5	200,8 - 206,0	199,9 - 204,1	205,6 - 221,6
n	23	6	3	3	3	3	2

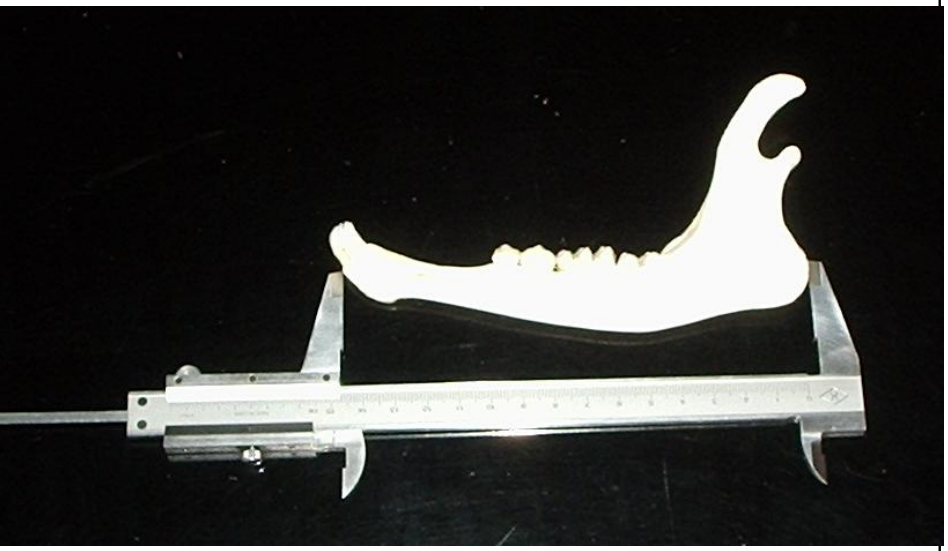

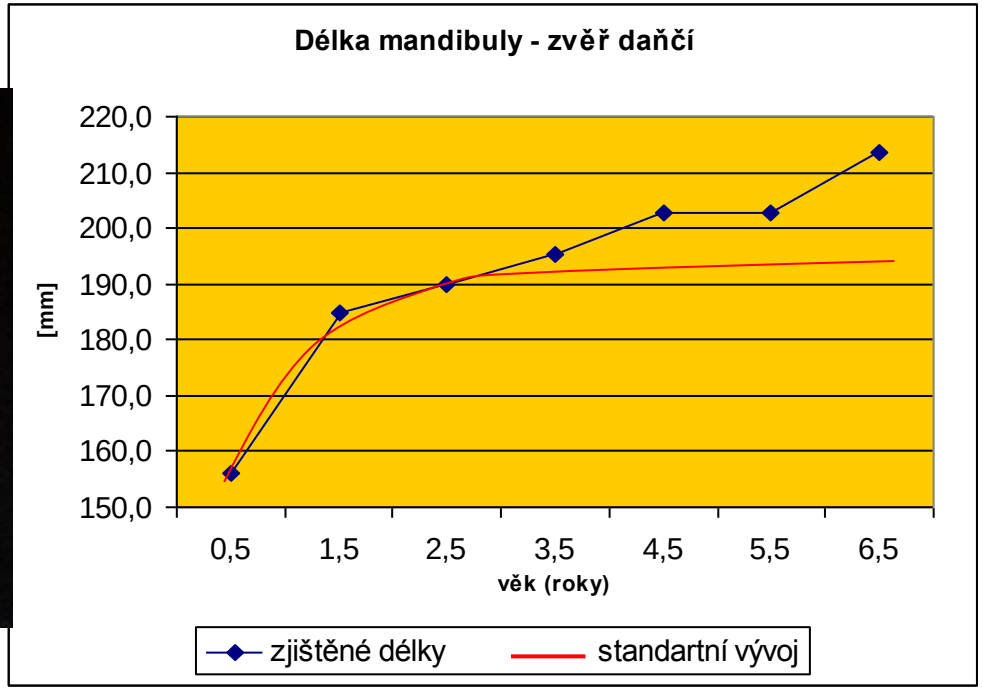

Stanovení kriterií chovnosti pro konkrétní chov

Kritéria chovnosti zvěře daňčí					
rok (měsíc)	daněk	daněla		daňče	
	$\bar{x}$ bodová hod.CIC / věk (roky)	$\bar{x}$ hmotnost [kg] / věk (roky)	$\bar{x}$ délka [mm] / věk (roky)	$\bar{x}$ hmotnost [kg] / uloveno v měsíci	$\bar{x}$ délka [mm] / uloveno v měsíci
1	x	x	x	19,0	x
2	x	25,6	184,7	19,2	x
3	120,87	28,7	189,7	18,6	x
4	139,37	30,1	195,3	x	x
5	159,98	31,2	202,8	x	x
6	168,10	30,9	202,6	x	x
7	178,11	30,0	213,5	x	x
8	184,63	29,2	x	x	x
9	189,59	28,0	x	15,7	x
10	181,54	29,0	x	17,3	x
11	x	29,0	x	18,6	155,0
12	154,09	x	x	19,4	157,2

Zaměření průběrného odlovu (negativního výběru)

OBECNĚ

<u>Samci</u> – nedosahující průměrných hodnot (konstituce, kvality trofeje), jevící známky nemoci či poranění, pokročilého věku

<u>Samice</u> – podprůměrných tělesných znaků, nevodící, pozdě či příliš brzo kladoucí mláďata, jednoleté, staré, nemocné, poraněné

<u>Mláďata</u> – konstitučně podprůměrná, pozdě kladená, ze dvojice slabší, nemocná či poraněná, upřednostnění dle pohlaví???

věkové třídy	roky	průběrný	středně založený	nadějný a chovný
I.	2			
	3			
	4			
II.	5			
	6			
III.	7			
	9+			

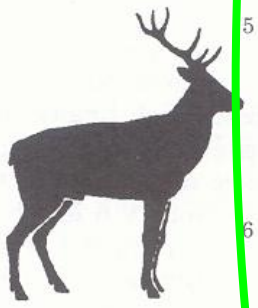

věkové třídy	roky	průběrný	středně založený	nadějný a chovný
I.	1		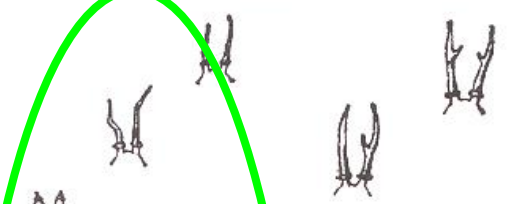	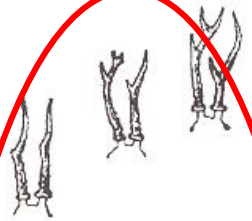
	2	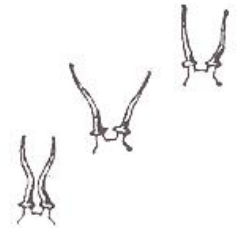		
II.	3–4		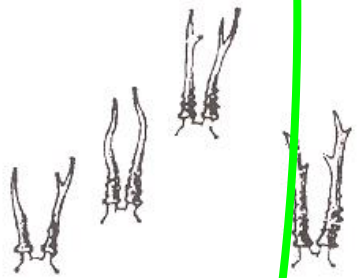	
III.	5+		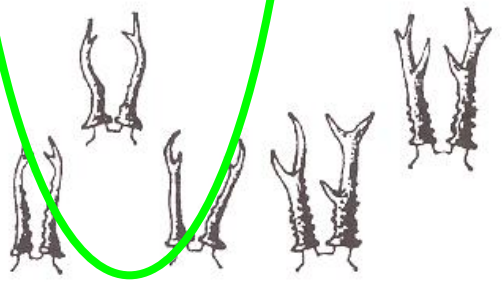	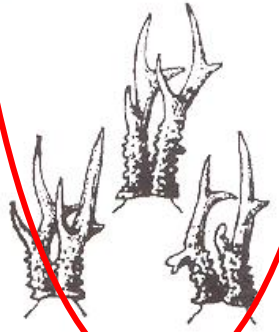

Kriteria chovnosti srnců

Stáří:	Oblast:	malý červený bod: O součtů délek lodyh a výsad	O síla pučnic	O síla lodyh v polovině délky	Hmotnost bez hlavy	velký červený bod
1.r.	4,5	13 cm	13 mm	12 mm	13 kg	Výška přes 15 cm a členitější než špičák
	1,3,6	12 cm	13 mm	11 mm	12 kg	
	2,7	11 cm	11 mm	10 mm	11 kg	
2.r.		Paroží nejméně vidláka, nebo ner. šesteráka				
	4,5	18 cm	15 mm	15 mm	14 kg	Paroží nadějného šesteráka vyšší než 18 cm
	1,3,6	17 cm	14 mm	14 mm	13 kg	
	2,7	16 cm	13 mm	13 mm	12 kg	
3.r.		Paroží pravidelného šesteráka s vyloučením dědičných vad. Chybějící první výsada může být pominuta, je-li trofej jinak pravidelná, perlená a další kriteria významně překračuje.				
		O výška lodyh	O délka výsad	O síla pučnic	Hmotnost bez hlavy	Paroží nadějného šesteráka, nebo členitější, vyšší než 20 cm
	4,5	20 cm	45 mm	20 mm	15 kg	
	1,3,6	19 cm	40 mm	19 mm	14 kg	
	2,7	19 cm	35 mm	18 mm	13 kg	
4.r.		Podmínky jako u tříletého bez tolerování chybějící výsady a s vyššími nároky na pravidelnost a perlení.				Jako tříletého, vyšší než 22 cm
5.r.		Pravidelný, dobře založený šesterák, nebo členitější, s dostatečně vysokým (přes 22 cm), hmotným a perleným parožím ulovený před říjí.				Mimořádně silná trofej (přes 115 bodů) ulovená před říjí.

Kritéria chovnosti srnčat a srn
Rozhodnutí č. j. ŽP 754/94-209 ze dne 9.5.1994

Oblast	Měsíc ulovení Věk kusu	Délka čelisti mm	Hmotnost čelisti g	Hmotnost kusu kg
II. VII.	IX. - X.	135	18	8
	XI. - XII.	140	20	9
	1 rok	150	26	12
	+ 2 roky	155	30	15
I. III. VI.	IX. - X.	135	20	9
	XI. - XII.	140	22	10
	1 rok	153	28	13
	2 roky	158	33	15
	3 - 4 roky	158	33	15
	+ 5 let	158	33	15
IV. V.	IX. - X.	135	20	9
	XI. - XII.	140	22	10
	1 rok	155	30	14
	2 roky	160	35	16
	+ 3 roky	160	35	16

věkové třídy	roky	průběrný	středně založený	nadějný a chovný
I.	2			
	3			
II.	4			
	5			
	6			
III.	7+			

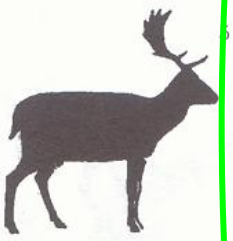

věkové třídy	roky	průběrný	nadějný a chovný
I.	1/2		
	1		
	2 1/2		
II.	3 1/2		
	5 1/2		
III.	7+		

TYPY TOULCŮ V PRVNÍM ROCE

TYPY TOULCŮ DOSPĚLÝCH PRŮBĚRNÝCH MUFLONŮ

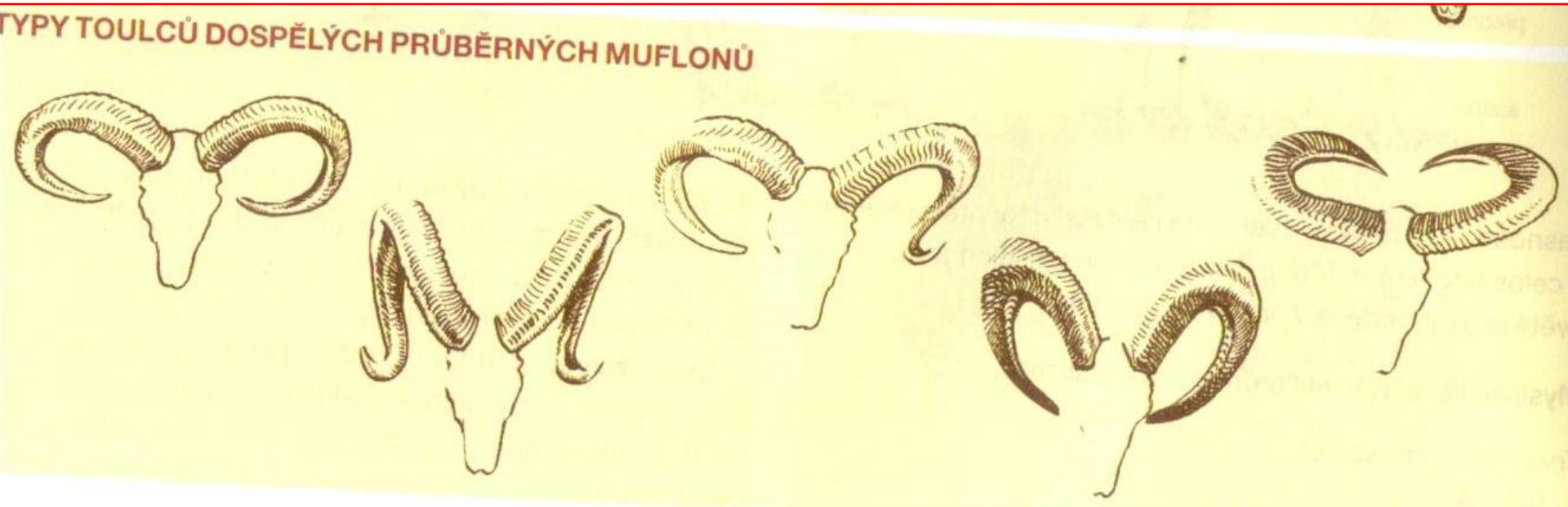

Využití zákonitostí sociálního postavení ve skupině

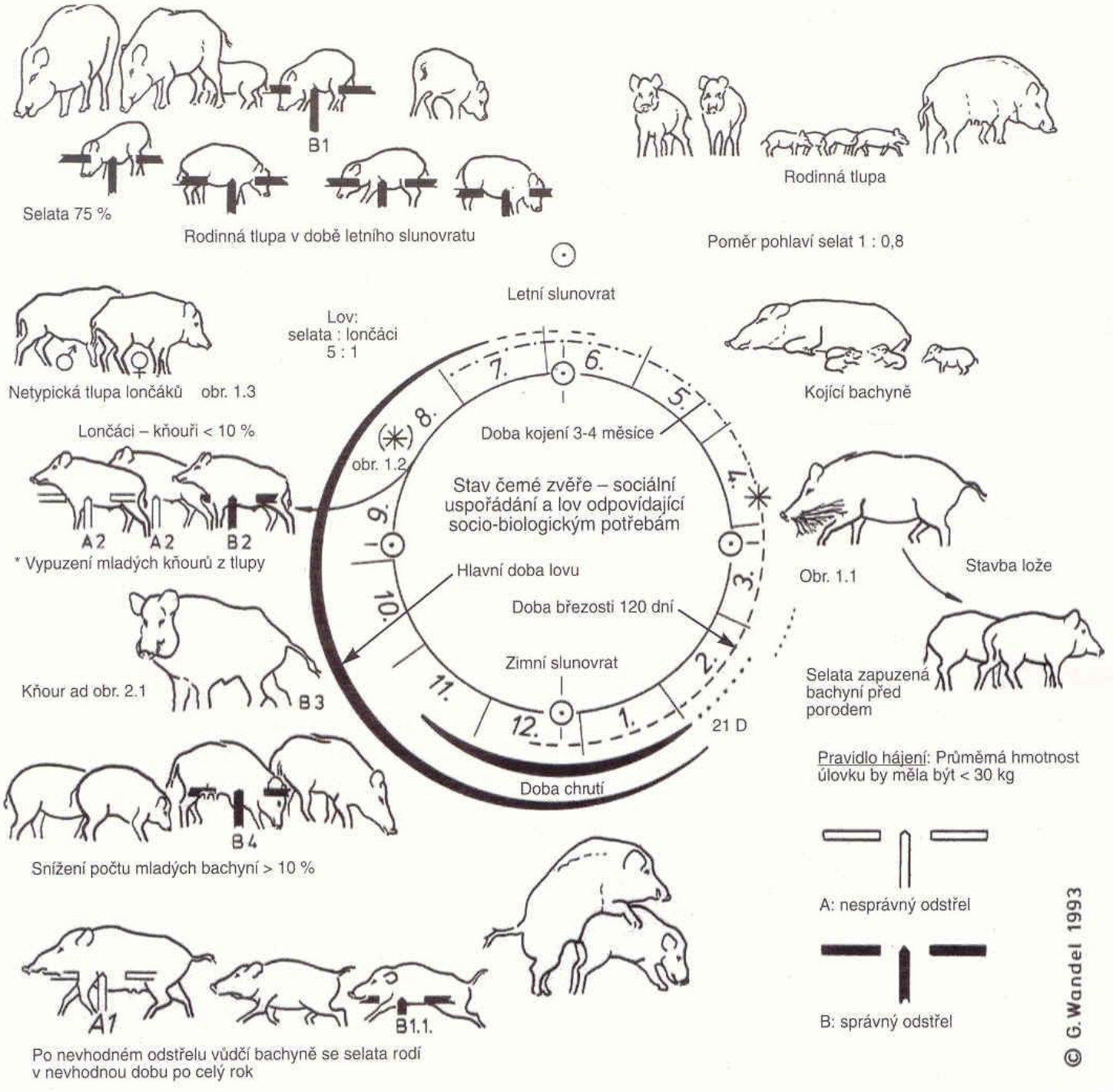
B1
Selata 75 %
Rodinná tlupa v době letního slunovratu
Rodinná tlupa
Poměr pohlaví selat 1 : 0,8
Letní slunovrat
Lov:
selata : lončáci
5 : 1
Netypická tlupa lončáků obr. 1.3
Kojící bachyně
Lončáci – kňouři < 10 %
obr. 1.2
Doba kojení 3-4 měsíce
Stav čemé zvěře – sociální uspořádání a lov odpovídající socio-biologickým potřebám
A2 A2 B2
* Vypuzení mladých kňourů z tlupy
Hlavní doba lovu
Doba březosti 120 dní
Obr. 1.1
Stavba lože
Zimní slunovrat
Kňour ad obr. 2.1
B3
Selata zapuzená bachyní před porodem
21 D
Pravidlo hájení: Průměrná hmotnost úlovku by měla být < 30 kg
Doba chrutí
B4
Snížení počtu mladých bachyní > 10 %
A: nesprávný odstřel
B: správný odstřel
A1
B1.1.
Po nevhodném odstřelu vůdčí bachyně se selata rodí v nevhodnou dobu po celý rok
© G. Wandel 1993

Stanovení chovnosti jedince

vždy v souvislosti s věkem

Téma příští přednášky